

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

כלכלה

הוראות

א. משך הבחינה: שתיים ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	–	(27×2)	–	54 נקודות
פרק שני	–	(24×1)	–	24 נקודות
פרק שלישי	–	(11×2)	–	22 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: יש לענות בתמצות ובבהירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (54 נקודות)

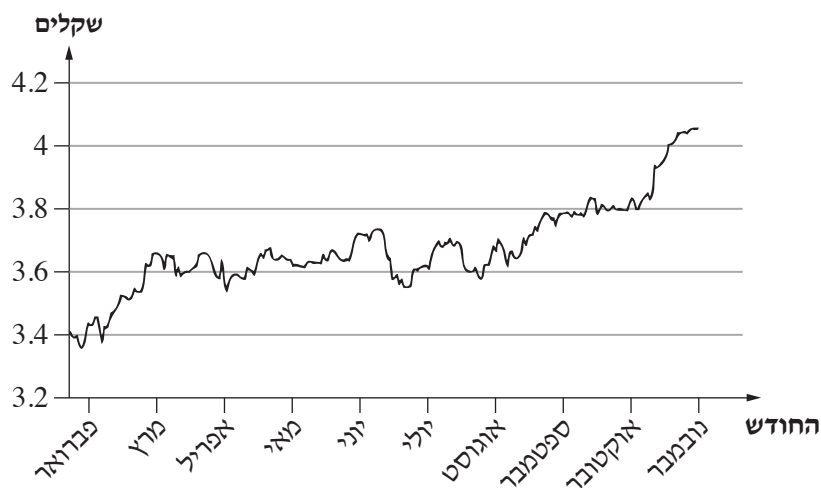
ענו על שתיים מן השאלות 1–5 (לכל שאלה – 27 נקודות).

1. לרגל החגים פרסם משרד החקלאות מכרז לייבוא לישראל של 500 טונות דבש.
 - א. הגדירו את המושג ייבוא. הסבירו איזה עיקרון של הגלובליזציה בא לידי ביטוי בייבוא דבש לישראל. (6 נקודות)
 - ב. שוק הדבש בישראל הוא אוליגופול. מהו אוליגופול, ומהי השפעתו על שוק הדבש? כיצד ישפיע ייבוא הדבש על שוק הדבש בישראל? (8 נקודות)
 - ג. מהו השינוי שיחול בשער החליפין של השקל בעקבות ייבוא הדבש לישראל, וכיצד שינוי זה מכונה? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ. (13 נקודות)
2. השינויים הקיצוניים במזג האוויר בעולם גרמו לפגיעה קשה ביבולי הקפה.
 - א. הגדירו את המושג פדיון יצרנים. (5 נקודות)
 - ב. יצרני הקפה דיווחו כי הפגיעה ביבולי הקפה גרמה לירידה בפדיון שלהם. מדוע ירד פדיון היצרנים? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לקפה. (11 נקודות)
 - ג. באותה התקופה חלה עלייה בהוצאות הצרכנים על תה. מדוע עלו הוצאות הצרכנים על תה? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לתה. (11 נקודות)
3. התייקרות המוצרים הנמשכת מקשה על בנק ישראל במאבקו להוריד את האינפלציה בישראל.
 - א. מהי אינפלציה? (5 נקודות)
 - ב. מהי המדיניות שבנק ישראל נוקט כדי להוריד את האינפלציה, ומהי ההשפעה של מדיניות זו על שער הריבית? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע בשוק הכסף. (16 נקודות)
 - ג. הסבירו מהי ההשפעה של השינוי בשער הריבית על שער החליפין. (6 נקודות)
4. בשנים האחרונות היגרו עובדי היי־טק רבים מהודו לארצות הברית.
 - א. כיצד תופעה זו מכונה? הגדירו את התופעה, וכתבו שני גורמים לתופעה. (9 נקודות)
 - ב. מה תהיה ההשפעה של הגירת העובדים על אפשרויות הייצור במשק ההודי בטווח הארוך? הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה. הניחו שהמשק ההודי נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה. (13 נקודות)
 - ג. הסבירו איזה עיקרון של הגלובליזציה בא לידי ביטוי בהגירת עובדי היי־טק. (5 נקודות)
5. בישיבת הממשלה הוצע לצמצם את תקציב החינוך המיועד לבניית כיתות לימוד חדשות.
 - א. מהו הון אנושי, ומהי השפעתו על יכולת הייצור של המשק? (5 נקודות)
 - ב. הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה את ההשפעה של הצמצום האמור בתקציב החינוך על המשק בטווח הקצר ובטווח הארוך. הניחו שהמשק נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה. (12 נקודות)
 - ג. מה תהיה ההשפעה של הצמצום האמור בתקציב החינוך על ההכנסות של יצרני לוחות ההוראה שבכיתות הלימוד? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע ללוחות הוראה. (10 נקודות)

פרק שני (24 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 6-8.

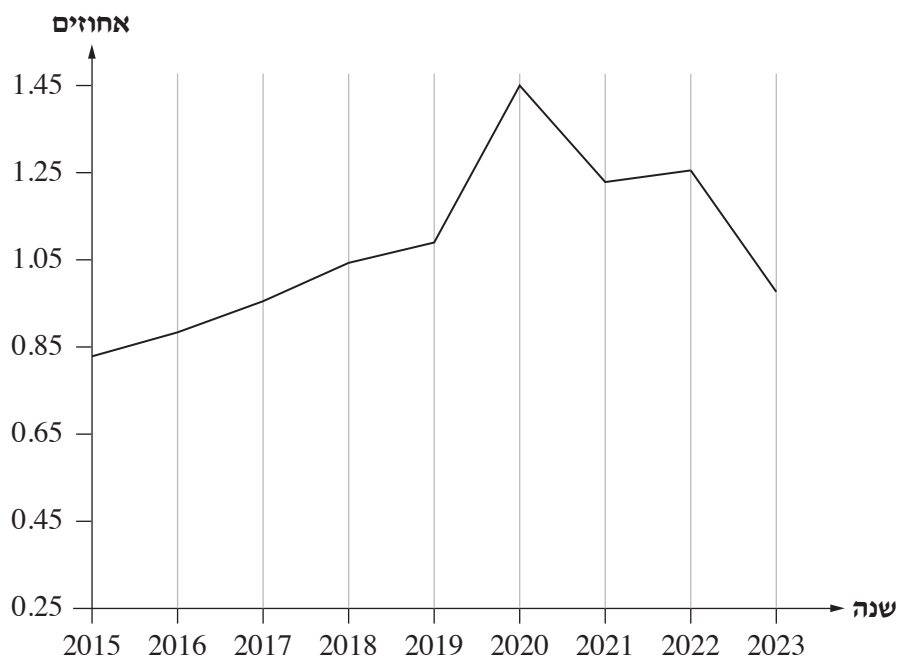
6. לפניכם תרשים המתאר את השינוי בשער החליפין של השקל לעומת הדולר, מחודש פברואר ועד חודש נובמבר 2023.



(מעובד על פי גלובס, 18/12/2023)

- א. (1) מהו שער חליפין? הציגו דוגמה מספרית.
 (2) התבססו על הגרף ותארו את מגמת השינוי שחל בשער החליפין בחודשים אלה. כיצד שינוי זה מכונה?
 (10 נקודות)
- ב. (1) הציגו והסבירו גורם אפשרי אחד לשינוי בשער החליפין, בעזרת עקומות ביקוש והיצע למט"ח.
 (2) הסבירו כיצד בנק ישראל יכול לצמצם את השינוי שחל בשער החליפין בעזרת מדיניות מוניטרית.
 (14 נקודות)

7. הגרף שלפניכם מציג את היקף ההשקעה בתשתיות תחבורה באחוזים מתוך התמ"ג בישראל, בשנים 2015–2023 (הנתונים לשנים 2022–2023 הם אומדן).



(מעובד על פי מרכז אדווה, תקציב פיתוח התחבורה 2023–2024)

- א. (1) הגדירו את המושג השקעה ואת המושג תמ"ג (תוצר מקומי גולמי).
 (2) התבססו על הגרף ותארו את מגמת השינוי בהשקעה בתשתיות התחבורה בשנים 2015–2020, ואת מגמת השינוי בהשקעה בשנים 2020–2023.
 (10 נקודות)
- ב. (1) מהו פריון עבודה? הסבירו מה עשויה להיות ההשפעה של השינוי בהשקעה בתשתיות התחבורה בשנים 2020–2023 על פריון העבודה.
 (2) מה תהיה ההשפעה של שינוי בפריון העבודה על אפשרויות הייצור של המשק בטווח הארוך? הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה.
 הניחו שהמשק נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה.
 (14 נקודות)

8. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על הסעיפים שאחריו.

השפעות משבר האקלים על ייצור המזון בעולם כבר ניכרות, ומתעורר חשש מפני מחסור עולמי במזון. אזורי גידול מזון בעולם מתייבשים – מארצות הברית ועד סין. תופעות שפעם היו נדירות, כמו יובש קיצוני שמוביל לשרפות, לשיטפונות ולהצפות במקומות שונים בעולם כבר אינן נדירות, והן גורמות לפגיעה חמורה באספקת מזון. עליית המחירים של סחורות חקלאיות מביאה להתייקרות של מוצרי מזון מוגמרים, וכיום המחירים שלהם גבוהים מתמיד. הבשורות הרעות כיום הן בנוגע למאכל החיוני וההכרחי לתזונתם של מיליארדי אנשים – אורז. הודו צמצמה את ייצוא האורז, לאחר שבשנה האחרונה היבול היה דל בגלל הצפות. צעד זה עלול לשבש את האיזון הגלובלי של תנועת המזון ולגרום למחסור.

(מעובד על פי ד' מאור, **דה מרקר**, 22/8/2023)

א. (1) הגדירו את המושג תופעת מחסור.

(2) הסבירו על פי הקטע מדוע כיום יש מחסור במזון ברחבי העולם.

(10 נקודות)

ב. (1) הסבירו את המושג גמישות הביקוש. מהי גמישות הביקוש של אורז? נמקו את תשובתכם על פי הקטע.

(2) מה תהיה ההשפעה של פגעי מזג האוויר על הוצאות הצרכנים על אורז? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש

והיצע לאורז.

(14 נקודות)

פרק שלישי (22 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 9–14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

9. ברבעון השני של שנת 2023 נרשמה ירידה בצריכה של משקי הבית בישראל בשוק המקומי. אחת הסיבות לכך היא העלייה החדה במספר הנסיעות לחו"ל, שגרמה להסטת הצריכה מן השוק המקומי לחו"ל.
- א. הגדירו מהי צריכה פרטית. (4 נקודות)
- ב. מהי ההשפעה של העלייה במספר הנסיעות לחו"ל על שער החליפין? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע למט"ח. (7 נקודות)
10. רשות התחרות קבעה כי כמה חברות הפצה ושיווק של ספרים אשמות בתיאום מחירים של ספרי לימוד.
- א. כתבו ארבעה תנאים הדרושים לתחרות משוכללת. (6 נקודות)
- ב. איזה תנאי של תחרות משוכללת לא התקיים בשוק ספרי הלימוד, ומהי ההשפעה של הפרת תנאי זה על שוק ספרי הלימוד? (5 נקודות)
11. שר האוצר החליט לבטל זמנית את המכס על חלב המיובא לארץ וזאת למרות ההתנגדות של המחלבות המקומיות.
- א. בארץ יש שלוש חברות עיקריות השולטות בשוק החלב המקומי.
- א. הסבירו מהו כשל השוק בענף החלב בישראל. (5 נקודות)
- ב. הסבירו מה תהיה ההשפעה של ההחלטה של שר האוצר על צרכני החלב בישראל. (6 נקודות)
12. לאחר דיונים החליטה ממשלת ישראל לתת עדיפות לעולים חדשים בקבלה לעבודה במוסדות ציבור.
- א. הסבירו מה הם הערכים המתנגשים שהתמודדה עימם הממשלה בדיונים על סוגיה זו. (6 נקודות)
- ב. כיצד הייתם מכריעים בסוגיה זו? כתבו נימוק כלכלי אחד לתמיכה בדעתכם. (5 נקודות)
13. בשנה האחרונה העבירו ישראלים רבים חלק מתיקי ההשקעות שלהם לחו"ל.
- א. הגדירו את המושג גלובליזציה, והציגו שני עקרונות שלה. (7 נקודות)
- ב. הסבירו איזה עיקרון של הגלובליזציה בא לידי ביטוי בפתיח של השאלה. (4 נקודות)
14. בשנים האחרונות חל שיפור טכנולוגי בייצור של מכשור רפואי, ובד בבד חלה עלייה בשימוש במכשור רפואי בחדרי הניתוח.
- א. הגדירו מהו שיפור טכנולוגי. (4 נקודות)
- ב. מה תהיה ההשפעה של שינויים אלה על מחירי המוצרים בתחום המכשור הרפואי? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע למכשור רפואי. (7 נקודות)

בהצלחה!